

dle rozdělovníku

Váš dopis zn./ze dne:
GHMP-6-2400-2021/1
Č. j.:
MHMP 721898/2021
Sp. zn.:
S-MHMP 330862/2021

Vyřizuje/tel.:
Mgr. Vladislava Pošvová
236 002 077
Počet listů/příloh: 9/0
Datum:
20.05.2021

ROZHODNUTÍ

Magistrát hl. m. Prahy, odbor památkové péče (dále jen MHMP OPP), jako orgán státní památkové péče na území hlavního města Prahy věcně a místně příslušný podle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, posoudil žádost vlastníka dotčené nemovitosti Magistrátu hl. m. Prahy, Mariánské náměstí 2, Praha 1, IČ 00064581, kterou podala Galerie hlavního města Prahy, Staroměstské náměstí 13, Praha 1, IČ 000 64 416, v zastoupení na základě zřizovací listiny ze dne 17.6.1998 a rozhodl podle § 67 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů,

ve věci **restaurování sousoší muže s býkem zvané Chov, včetně soklu, Pražská tržnice, č.p. 306, k.ú. Holešovice, Bubenské nábřeží, Praha 7**, která je nemovitou kulturní památkou, zapsanou pod r.č. ÚSKP 12268/1-2185 a je v památkové zóně Dejvice, Bubeneč, horní Holešovice, prohlášené vyhláškou hl. m. Prahy za památkové zóny a o určení podmínek jejich ochrany,

spočívající v úpravách s následujícími podrobnostmi:

- technická a dokumentační příprava - podrobná fotografická dokumentace – důkladná dokumentace před zahájením restaurátorské práce, v průběhu prací a po skončení restaurování,
- doplňující restaurátorský průzkum – před etapou čistících prací zapotřebí odzkoušet možnosti efektivního očištění povrchu a dle výsledků zkoušek zvolit vhodný postup práce a technologii,

- očištění hrubých a volných nečistot – před zahájením konsolidace nejvíce narušených míst, třeba odstranit volné hrubé nečistoty z povrchu sousoší suchými metodami,
- prekonsolidace – v lokálně erozí nejvíce narušených plochách kamene, včetně narušeného pískovce kolem degradovaných tmelů, provedena konsolidace prostředkem s obsahem organokřemičitanů, důsledkem tohoto zajištění předpokládáno minimalizování následných ztrát hmoty kamene při etapách čištění,
- odstranění biologického napadení – na površích sousoší likvidace biologického napadení, likvidace provedena prostředkem s biocidními účinky a následně po odumření biologická hmota mechanicky odstraněna,
- čištění povrchu – v této etapě z povrchu odstraněny nečistoty, prachové depozity, zbytky biologické hmoty a také krusty, metody a prostředky k očištění zvoleny na základě zkoušek čištění, avšak lze předpokládat chemické čištění s použitím vody a následné lokální použití mikroabrazivní metody, takto dojde k odstranění podstatné části nežádoucí hmoty z povrchu díla a zlepšení paropropustných vlastností povrchu kamene a důsledkem tohoto procesu zlepšení estetické kvality sousoší, respektive zesvětlení povrchu sousoší,
- odstranění degradovaných druhotných tmelů a spárování – z pískovcového sousoší odstraněny veškeré degradované tmely a doplňky, odstraňování doplňků nutno provádět šetrně, nesmí dojít k poškození originální hmoty, případné kovové armatury z korodujících kovů nutno odstranit a v případě potřeby nahradit armaturou z nerezivějící oceli či jiným inertním materiálem,
- odsolování – vysoké koncentrace vodorozpuštěných solí v kameni pomocí zábalů smáčených v destilované vodě, výrazně snížit,
- konsolidace – po očištných procesech revidována soudržnost struktury kamene, v případě neuspokojivého zjištění kámen opět lokálně konsolidován prostředkem s obsahem organokřemičitanů,
- konzervace bronzového prvku – bronzová rukojeť palice konzervována, provedena revize vnitřních spojů,
- plastická rekonstrukce – po případné technologické přestávce konsolidačního procesu přistoupeno k plastické rekonstrukci, rekonstrukce musí respektovat slohovost výtvarného díla, tvarosloví, a při rekonstrukcích nutno vycházet z historických fotografií či analogie obdobných děl, materiálem nanášených doplňků minerální maltovina se zastoupením křemenných zrn různé frakce, dojde k napodobení pískovce použitého na sousoších, pojivá složka maltoviny tvořena bílým portlandským cementem, přírodně hydraulickým vápnem a akrylátovou disperzí, obsah pojivých látek dávkován tak, aby výsledný produkt neměl vyšší pevnost, než originální kámen a měl podobné paropropustné vlastnosti, maltovina probarvena k nápodobě barevnosti povrchu kamene světlostálými pigmenty,
- v procesu rekonstrukcí třeba zvážit, zdali u vybraných doplňků zvolit odlišnou technologii výroby: některé čnicí odlámané části díla, např. prsty pastevece, snad lépe vytvořit jako výdusky v umělém kameni, pro jeho lepší mechanické vlastnosti,
- po dokončení sochařské rekonstrukce, včetně opracování povrchu doplňků, provedeno tmelení spár bloků pískovce,

- barevná retuš – před závěrečným conservačním ošetřením povrchu sousoší provedena barevná retuš vyschlých a vyzrálých doplňků, případně lokálně na výrazně barevně odlišných plochách originálního povrchu, retuš provedena světlostálými pigmenty rozpuštěnými ve vodní suspenzi s pojivou složkou akrylátové disperze v 1% koncentraci,
- biocidní preventivní ošetření – preventivně bude ošetřen povrch sousoší biocidním prostředkem, který zpomalí navracení se destruktivní flory na povrch pískovce,
- hydrofobizační ošetření – ke zpomalení destruktivních procesů přispěje aplikace hydrofobizačního prostředku, vodoodpudivý film nanesen na povrch sousoší až k hraně hlavní římsy podstavce, aplikace prostředku provedena v nižší dávce, tak aby byla zachována paropropustnost povrchu kamene,
- závěrečná restaurátorská zpráva – po dokončení restaurování díla vytvořena restaurátorská zpráva, dokumentující celý conservační a rekonstrukční proces v jeho popisu a fotografické dokumentaci stavu před zahájením práce, v jejím průběhu i dokončení, tak jak je stanoveno § 10, odst. 4, vyhlášky č. 66/1988 Sb., a zákonem o památkové péči č. 20/1987 Sb., v platném znění,
- navrhované technologie a materiály:
  - jemné manuální suché očištění hrubých nečistot - kartáčky, štětce, vysavač,
  - prekonsolidace degradovaných částí – prostředek s obsahem organokřemičitanů, určený pro zpevňování pískovce,
  - biocidní ošetření – prostředek s obsahem biocidních látek, určený k likvidaci organismů na stavebních materiálech, rozprašovač, štětec,
  - odstranění sádrovcových krust a pevných nečistot – buničina, 10% roztok uhličitanu amonného, silonové kartáčky, nízkotlaká vodní pára, tlaková voda, mikroabrazivní zařízení, abrazivum,
  - odstranění dožilých tmelů a spár - skalpel, dláta, palička, pneumatické mikro-dlátko,
  - odsolovací zábal – buničina, demineralizovaná či destilovaná voda,
  - konsolidace - prostředek s obsahem organokřemičitanů, určený pro zpevňování pískovce,
  - pomocné armatury - epoxidová pryskyřice, armatury z nerezové oceli, sklolaminátové kompozity,
  - plastické rekonstrukce a tmelení spár - směs písků, bílý portlandský cement, přírodně hydraulické vápno, pigmenty,
  - barevné retuše – voda, 1% akrylátová disperze, světlostálé pigmenty,
  - biocidní preventivní ošetření – prostředek s preventivními biocidními účinky, určený pro ošetření stavebních materiálů,
  - hydrofobní ošetření – provést ošetření povrchu díla prostředky, zajišťujícími vodoodpudivost se zachováním paropropustnosti, výběr prostředku závisí na volbě materiálů použitých v předchozích etapách restaurování (prostředky firem Remmers, Aqua Bárta, Imesta apod.)

a vydává podle ustanovení § 14 odst. 1 v souladu s § 14 odst. 3, § 44a odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, toto **závazné stanovisko**:

Provedení prací v rozsahu předložené dokumentace „Restaurátorská dokumentace, průzkum a záměr, Chov - muž s býkem – Pražská tržnice“, který zpracovala MgA. Klára Žán Valentová, MgA. Miroslav Žán, Praha, březen, 2020 je z hlediska zájmů státní památkové péče **p ř í p u s t n é** za těchto základních podmínek:

1. MHMP OPP budou na místě předloženy vzorky čištění, doplňků, barevnosti a finálních úprav. O skutečnosti, že jsou tyto vzorky vyhotoveny, informuje žadatel MHMP OPP, aby byl umožněn řádný výkon dozorovacích pravomocí MHMP OPP. Do doby odsouhlasení shody vzorku s výše uvedenými požadavky nelze práce provést jako celek.
2. Bude zpracován návrh postupu konzervace kovových partií sousoší, který bude předložen MHMP OPP k posouzení.
3. Bude vyhotovena závěrečná restaurátorská zpráva, která bude předána Národnímu památkovému ústavu, územnímu odbornému pracovišti v hl. m. Praze v termínu do 30 dnů od převzetí díla.

Odůvodnění:

Podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, byla dne 12.3.2021 podána oprávněnou osobou žádost o vydání závazného stanoviska k návrhu výše uvedeného restaurování předmětné kulturní památky v rozsahu předložené dokumentace.

Žádost obsahuje následující doklady a podklady:

- výpis z katastru nemovitostí
- restaurátorský průzkum a záměr

MHMP OPP požádal dne 18.3.2021 Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Praze (dále jen NPÚ ÚOP PR), o zpracování písemného vyjádření k předloženému návrhu v zákonné lhůtě 20 dnů ode dne doručení žádosti o jeho vypracování.

Ve smyslu ustanovení § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, bylo ve věci vydáno písemné vyjádření NPÚ ÚOP PR č.j. NPÚ-311/22647/2021 ze dne 20.4.2021. Ve svém vyjádření tato odborná organizace považuje navrhované práce za realizovatelné za následujících podmínek:

1. *Budou připraveny na místě vzorky čištění, doplňků, barevnosti a finálních úprav a do jejich odsouhlasení nelze práce provést v plném rozsahu.*
2. *Bude předložen návrh postupu konzervace kovových partií sousoší.*
3. *Po ukončení prací bude NPÚ ÚOP PR do 30 dnů předáno jedno vyhotovení závěrečné restaurátorské zprávy včetně fotodokumentace a zpráva o skutečném provedení stavby. Dokumentace musí obsahovat komplexní vyhodnocení doplňujících průzkumů a zjištění, fotodokumentaci stavu díla před započatím restaurátorské práce, v průběhu jednotlivých etap a po ukončení práce, popis použitých technických a*

technologických postupů a materiálů, rozbor a vyhodnocení případných nových zjištění o díle.

Upozornění:

Příslušné restaurátorské práce bude provádět restaurátor s platným povolením MK dle třídníku specializací restaurátorských prací, který je přílohou č. 1 zákona 20/1987 Sb., o státní památkové péči. (Obnovu kulturních památek nebo jejich částí, které jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi (restaurování), mohou provádět fyzické osoby na základě povolení vydaného podle § 14a zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, přičemž restaurováním se rozumí souhrn specifických výtvarných, uměleckořemeslných a technických prací respektujících technickou a výtvarnou strukturu originálu. Požadavek na restaurátora s platným povolením MK s příslušnou specializací vychází z historické, architektonické a umělecké hodnoty architektury celého areálu).

Zástupci NPÚ ÚOP PR bude umožněno provádění památkového dohledu nad prováděním prací kontrolních dní stavby, a to ve smyslu §32 odst. 1 zák. č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Účast zástupce NPÚ ÚOP PR na kontrolních dnech či v průběhu prací požadujeme pro zabezpečení odborného dohledu nad prováděním komplexní péče o kulturní dědictví, kterým je odborná organizace ze zákona pověřena.

Účastníkovi řízení byla v souladu s § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, před vydáním rozhodnutí ve věci dána možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí. Účastník řízení této možnosti nevyužil.

MHMP OPP, který žádost posoudil, se ztotožnil s písemným vyjádřením NPÚ ÚOP PR s tím, že provedení prací, uvedených v předloženém návrhu, je z hlediska zájmů státní památkové péče přípustné za podmínek uvedených ve výrokové části závazného stanoviska.

Obnovu kulturních památek nebo jejich částí, které jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi (restaurování), mohou provádět fyzické osoby na základě povolení vydaného podle § 14a zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, přičemž restaurováním se rozumí souhrn specifických výtvarných, uměleckořemeslných a technických prací respektujících technickou a výtvarnou strukturu originálu.

Nemovitost parc. č. 2331/1, k.ú. Holešovice, Bubenské nábřeží, Praha 7 je nemovitou kulturní památkou, zapsanou pod r.č. ÚSKP 44372/1-1450 a je v památkové zóně Dejvice, Bubeneč, horní Holešovice, prohlášené vyhláškou hl. m. Prahy za památkové zóny a o určení podmínek jejich ochrany. Součástí této památky je sousoší muže s býkem, zvané Chov, které je umístěno při vstupu do areálu dnešní tržnice a řadí se mezi díla výtvarných umění a podléhá režimu restaurování.

Předmětem památkové ochrany kulturních památek je objekt jako celek, zejména jeho historické vodorovné a svislé konstrukce (zdivo, klenby, trámové stropy, krov, včetně všech historických prvků a detailů), ale i veškeré autentické konstrukce a prvky nenosné a výplňové (schodiště včetně zábradlí, fasády, střešní krytina, okenní, dveřní a vratové výplně, podlahy, podhledy, vnější i vnitřní omítky, dlažby, obklady, včetně všech autentických historických prvků a detailů). V tomto konkrétním případě v rozsahu podané žádosti je předmětem ochrany sousoší muže s býkem, zvané Chov z roku 1895 od Vincence (Čeňka) Vosmíka.

Sousoší bylo vytvořeno pro Ústřední jatky a dobytčí trh Vincencem Vosmíkem z pískovce. S projektováním holešovického areálu začala jateční kancelář při městském stavebním úřadě pod vedením městského ing. Josefa Srdínka roku 1890. Budovy jsou provedeny v jednotném novorenesančním stylu s různými typy pokročilých střešních konstrukcí a fasádami, kombinujícími režné cihly a omítku. Práce byly zahájeny v roce 1893 a skončily o rok později. Hlavní vstup do jatek je z Bubenského nábřeží, a to dvěma vchody, z nichž jeden vedl do části tržní a druhý do části jateční. Uprostřed mezi oběma branami stojí domek vrátného na střední ose směřující od jihu k severu, na které stojí také budova burzy. Obě hlavní brány zdobí dvě alegorické skupiny muže a býka na vysokých zděných soklech. Kamenné sochy vytvořili Bohuslav Schnirch a Čeňk Vosmík. Jatky ukončily svou činnost roku 1982 a následně byla v objektech zřízena Pražská tržnice. Roku 1993 byl areál prohlášen kulturní památkou včetně soch u vstupu.

Skulptura Vincence Vosmíka z roku 1895 je umístěna při vstupu do areálu dnešní tržnice. Její původní název je Chov nebo Býk s pastevcem, popřípadě Muž s býkem. Sousoší muže s býkem bylo vytvořeno jako jeden ze dvou objektů, umístěných při vstupu do areálu trhu a jatek v pražských Holešovicích. Realizací sousoší byli pověřeni na základě soutěže Bohuslav Schnirch a v druhém případě Vincenc Vosmík. Sousoší je umístěno na vysokém podstavci, tvořeném pískovcovými bloky, v novorenesančním stylu. Obě sousoší jsou předsunuta před budovu vrátnice a umístěna symetricky po jejích stranách, na ose přilehlé nábřežní komunikace. Celý objekt je tvořen kvádry pískovce. Podstavec je tvořen 56 kvádry vnějšího pláště a jádrem. Sousoší je tvořeno třemi velkými bloky pískovce. Dva kusy tvoří sochu býka a jeden oddělný blok tvoří postavu pastevece. Levá ruka pastevece je napojena z jiného kusu kamene. Pravá paže s draperií je vysekána v bloku býka.

Sousoší zobrazující pastevece s býkem, v soutěži autorem nazvané „Chov“, je umístěno na západní straně vjezdu do areálu. Vysoký kvádrový podstavec je horizontálně členěn několika liniemi. Spodní kvádry tvoří jednoduchý pravoúhlý sokl, ze kterého vystupuje podstavec dále tvořený profilací soklové římsy. Dále je podstavec tvořen čtyřstupňovou mohutnou pásovou bosází s plastickými strukturálními výplněmi čel, kterou ukončuje vlys s výrazně vysunutou hlavní římsou. Ve frontální ploše podstavce je do pásové bosáže vložen pražský městský znak. Samotné sousoší je tvořeno plintem (krajinou) ležícím na bloku podstavce, na němž v mírném kontrastu stojí postava pastevece zády opřená o mohutného býka. Pastevec je mladým mužem oděným do jednoduchého slovanského oděvu. Jednoduchá draperie kryje postavu od hrudi k nohám a částečně i

pravou rukou, kterou má pastevec položenou na býčím hřbetu. Levou rukou drží dlouhou pasteveckou hůl (bronzová). Hlava pastevece je kryta dlouhými stočenými prameny vlasů, které na čele a spáncích utváří smyčky a po stranách hlavy copy. Býk klidně stojí s hlavou vzpřímenou směrem k druhému sousoší. Pod trupem býka je jako podpora umístěna bedna se snopem obilí.

Kamenné sousoší tvořené pravděpodobně hořickým pískovcem je již velmi poškozeno. Nejvýraznějšími projevy degradace je eroze pískovce, která se projevuje jak na podstavci, tak i na soše pastevece a býka. V některých místech je eroze tak silná, že již došlo ke ztrátě částí profilů říms či velkých ploch povrchu modelace. V blocích kamene je možné vidět i několik trhlin. Rozpad struktury kamene je jako obvykle nejvýraznější v místech tzv. srážkových stínů, kde dochází k odparu dešťové vody a posléze tvorbě minerálních krust. Tyto se na sousoší vyskytují v silných vrstvách a svými vlastnostmi urychlují proces degradace. Sousoší je pak tvořeno bloky, které jsou většinou již bez funkčního spárování. Proto se do struktury stavby dostává velké množství srážkové vody, která živí destruktivní organismy napojené na materiály tvořící sousoší. Na povrchu sousoší je patrná přítomnost řas, lišejníků a mechů. Mimo to je povrch sousoší pokryt vrstvou nečistot a prachu, a to především tam, kam dopadá srážková voda a mohou tedy působit i živé organismy. V těchto místech je povrch kamene výrazně ztmavlý. Z provedené analýzy odebraných vzorků bylo zjištěno, že kámen především spodní části podstavce je značně kontaminován vodorozpustnými solemi. Ve velmi vysokých koncentracích jsou přítomné dusičnany, ale také chloridy. V nízkých koncentracích jsou přítomné sírany.

K podmínkám, jimiž MHMP OPP omezil provedení záměru žadatele:

Podmínka č. 1: Podmínka posouzení vzorků před realizací je vedena nezbytností eliminovat nevhodné detaily, které mohou vést ke změnám celkového chráněného výrazu objektu. Dozorovací pravomoc MHMP OPP je zakotvena v zákoně č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Daný postup je také v souladu s požadavkem § 9 odst. 4 písm. c) vyhlášky č. 66/1988, neboť před celkovým provedením prací umožní zjištění souladu této natolik specifické otázky s požadavky památkové péče, čímž se vyloučí, aby v případě pochybení dodavatele bylo třeba práce provést opětovně jako celek.

Podmínka č. 2: Jedná se o pasteveckou hůl, kde se předpokládá konzervace, pokud nebudou jiná nová zjištění.

Podmínka č. 3: Povinné náležitosti závěrečné restaurátorské zprávy, jejíž vyhotovení stanovil MHMP OPP jako základní podmínku pro realizaci restaurování, jsou uvedeny v § 10 odst. 4 vyhlášky Ministerstva kultury č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon o státní památkové péči.

Po provedeném správním řízení ve věci rozhodl příslušný správní orgán v souladu s platnou právní úpravou tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto závazného stanoviska. Podle 44a odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, je toto závazné stanovisko samostatným správním rozhodnutím. V dané věci je dána výlučná rozhodovací pravomoc MHMP OPP, neboť o dané věci není příslušný rozhodovat stavební úřad.

Poučení o odvolání:

Proti tomuto rozhodnutí může účastník řízení podat podle ustanovení § 81 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, odvolání, ve kterém uvede, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, v čem se spatřuje namítaný rozpor s právními předpisy, případně poukáže na jinou nesprávnost rozhodnutí nebo řízení, jež mu předcházelo, ve lhůtě 15 (patnácti) dnů ode dne oznámení rozhodnutí, a to k Ministerstvu kultury ČR, podáním u Magistrátu hlavního města Prahy, odboru památkové péče, na výše uvedenou adresu našeho úřadu. Odvolání jen proti odůvodnění rozhodnutí je nepřijatelné. Odvolání se podává s potřebným počtem stejnopisů tak, aby jeden stejnopis zůstal správnímu orgánu a aby každý účastník dostal jeden stejnopis. Nepodá-li účastník potřebný počet stejnopisů, vyhotoví je správní orgán na náklady účastníka.

Lhůta pro podání odvolání počíná běžet podle § 40 odst. 1 písm. a) správního řádu dnem následujícím po dni, kdy bylo toto rozhodnutí doručeno. Doručení písemnosti upravuje § 23 a § 24 správního řádu, který stanoví, že nebyl-li adresát tohoto rozhodnutí zastižen, rozhodnutí se uloží v provozovně provozovatele poštovních služeb. Jestliže si adresát uložené rozhodnutí ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy bylo rozhodnutí k vyzvednutí v provozovně provozovatele poštovních služeb připraveno, nevyzvedne, považuje se rozhodnutí podle § 24 odst. 1 správního řádu za doručené posledním dnem této lhůty (od tohoto dne běží v daném případě lhůta pro podání odvolání).

Včas podané a přípustné odvolání má odkladný účinek.

Mgr. Jiří Skalič

ředitel odboru

podepsáno elektronicky

otisk úředního razítka

Rozdělovník:

- I. Doručuje se do vlastních rukou prostřednictvím datové schránky
Galerie hlavního města Prahy, Martina Vidnerová, asistentka oddělení správy veřejné plastiky, Staroměstské náměstí 605/13, 110 00 Praha 1
- II. Na vědomí
NPÚ ÚOP PR